

Jordbruksutskottets betänkande

1983/84:19

om jakt- och viltvård

Motioner

I motion 1982/83:483 av Erik Olsson och Tore Nilsson (båda m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av revision av jaktlagen i vad avser älgjakt längs allmän väg.

I motion 1982/83:642 av Sven Munke (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förbud att använda hagelvapen vid jakt på vilda gåsararter.

I motion 1982/83:991 av John Andersson m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om skyndsamt förslag till prisreglering för arrendepriiser för älgjakt i enlighet med vad som anförts i motionen.

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om förbud mot anbudsförfarande vid utarrendering av jaktmark.

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i övrigt anförts i motionen.

I motion 1982/83:1011 av Jan-Eric Virgin (m) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande vikten av att skyndsamt utrota mårddunden.

I motion 1982/83:1449 av Ove Eriksson m. fl. (m,c,fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att de i motionen påtalade förhållandena ses över och klara regler skapas när det gäller jaktvårdsområdesföreningarnas rätt att kräva en rimligt avvägd minimiareal för godkännande av jaktarrenden.

I motion 1982/83:1467 av Sven-Erik Nordin och Per-Ola Eriksson (båda c) yrkas att riksdagen beslutar anta följande nya lydelse av 10 § lag om jaktvårdsområden:

För upplåtelse eller överlåtelse av jakträtt inom ett jaktvårdsområde får föreskrivas krav på tillstånd av jaktvårdsområdesföreningen. Tillstånd får lämnas endast om upplåtelsen eller överlåtelsen är lämplig med hänsyn till jaktvården och även i övrigt väl förenlig med jaktvårdsområdets syfte enligt 1 §. Som villkor för tillstånd får uppställas att upplåtelsen eller överlåtelsen avser så stor areal som enligt städgarna för jaktvårdsområdesföreningen anges som norm för tilldelning av jakträttsbevis.

I motion 1982/83:1997 av Martin Olsson och Per-Ola Eriksson (båda c) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten att åtgärder vidtas för att rädda landets utrotningshotade djur.

Uppvaktning, m. m.

I anslutning till motionerna 1982/83:1449 och 1982/83:1467 har upplysningar lämnats utskottet av kanslichefen i Svenska jägareförbundet Nils Hermansson. Vidare har en skrivelse beträffande motion 1982/83:642 inkommit från Sveriges ornitologiska förening.

Utskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande några under allmänna motionstiden 1983 väckta motioner om jakt och viltvård. Som utskottet närmare redovisar i det följande gäller motionerna med något undantag, frågor som behandlats i jakt- och viltvårdsberedningens slutbetänkande Vilt och jakt (SOU 1983:21). Betänkandet remissbehandlas f. n. i jordbruksdepartementet. Proposition i ämnet beräknas bli förelagd riksdagen under år 1984.

Jakträtten på väg

De nuvarande bestämmelserna om jakträtten på väg finns i 5 § 1 mom. lagen (1983:274) om rätt till jakt. De innebär bl. a. att den som äger till väg gränsande mark också har jakträtt på vägen. Går vägen i gränsen mellan olika ägares mark och äger ingen av dem själva vägen så har var och en av dem jakträtt på vägen.

Enligt motion 1982/83:483 (m) skapar älgjakten på allmän väg, framför allt i Norrland, vissa säkerhetsproblem för allmänheten. Ofta finns jaktorn uppsatta längs vägkanterna för att användas som älgpass. Några skyltar som varnar trafikanterna för pågående älgjakt förekommer inte. Det har enligt motionen förekommit så många olyckstillbud vid denna jakt att rätten till älgjakt på allmän väg bör ifrågasättas.

Utskottet behandlade under riksmötet 1978/79 en motion (s) om rätten till jakt på allmän väg (JoU 1978/79:4). I enlighet med utskottets förslag överlämnades motionen till jakt- och viltvårdsberedningen.

I det inledningsvis omnämnda betänkandet SOU 1983:21 tar beredningen upp frågor om jakt på väg, järnväg och andra trafikantläggningar (s. 286 f.). Därvid anför man bl. a. följande:

Den andra frågan är, som nämnts, om det finns anledning att av hänsyn till allmänna intressen inskränka jakten på vägar och liknande områden. Det kan naturligtvis uppfattas som från säkerhetssynpunkt betänkligt att jakt i princip är tillåten på alla vägar. Även om de hittillsvarande erfarenheterna

inte visar på några problem finns det anledning att undersöka alla möjligheter att minimera riskerna med jakten. Vid införandet av den nuvarande jaktlagen diskuterades också frågan om förbud mot skottlossning på och invid allmänna vägar. Det konstaterades emellertid att det för att undanröja alla risker skulle krävas så stora förbudsområden att jakt blev omöjlig i vissa trakter. Det torde inte finnas någon anledning att av säkerhetsskäl undandra ägarna av vägar och andra motsvarande områden deras jakträtt. Däremot skulle det kunna komma i fråga att förbjuda jakt med skjutvapen inom och i anslutning till sådana områden. Enligt allmänna ordningsstadgan råder sådant förbud inom stadsplanlagt område. Som konstateras i motiven till den nuvarande jaktlagen är det emellertid svårt att finna någon rimlig avgränsning för ett motsvarande förbud gällande vägar och andra trafikaneläggningar. Någon annan lösning förefaller inte möjlig än att liksom hittills lita till att jägarna i tillbörlig omfattning beaktar säkerhetsfrågorna med hänsyn till de förhållanden som råder inom respektive jaktområde. Frågans vikt bör emellertid markeras genom en allmän aktsamhetsregel i den nya jaktlagen.

En allmän aktsamhetsregel finns i 19 § i beredningens lagförslag (s. 354). Där stadgas bl. a. att jakten skall bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och människor och egendom inte utsätts för fara. Den del av bestämmelsen som gäller människor och egendom har inte någon direkt motsvarighet i den nuvarande lagstiftningen.

I avbidan på den fortsatta behandlingen av jakt- och viltvårdsberedningens förslag anser utskottet inte att motion 1982/83:483 påkallar någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Motionen avstyrks således.

Jakten på gås m. m.

I motion 1982/83:642 (m) behandlas problemen med den höga skadskjutningsfrekvensen i samband med jakt på sädgås. Motionären hänvisar till olika undersökningar av berörda myndigheter och ornitologiska föreningar m. fl. som bl. a. visar att ett stort antal sädgäss bär på hagel i kroppen efter tidigare skadskjutningar. Enligt motionären är förhållandena oacceptabla från naturvårds- och djurskyddssynpunkt. Ett förbud mot gåsjakt med hagelvapen skulle enligt många bedömare vara en vettig åtgärd, framhåller han.

Utskottet behandlade under föregående riksmöte en motion med krav på utredning om vilka jaktvapen som skall användas vid jakt på sädgås (JoU 1982/83:22). I sammanhanget hänvisades till vissa undersökningar som gjorts av statens veterinärmedicinska anstalt i samråd med naturvårdsverket och Svenska jägareförbundet. Inom verket pågick överväganden om att på grundval av denna utredning vidta åtgärder beträffande godkänd hageldimension, informationsverksamhet och utbildning av jägare m. m. Utskottet ansåg att någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida inte var påkallad med anledning av motionen. Riksdagen följde utskottet.

I naturvårdsverkets jaktkungörelse (SNFS 1983:1), som trätt i kraft den 1

juli 1983, har föreskrivits att vid jakt efter änder och gäss med slätborrade skjutvapen får inte användas ammunition som laddats med hagel vars diameter är större än 2.75 millimeter (US nr 6).

Före detta beslut gällde i angivna sammanhang en övre storleksgräns för hagel om 4 millimeter.

Under innevarande jaktsäsong fullföljer verket undersökningen av skadskjutningsfrekvensen hos änder och gäss för att kontrollera om övergången till mindre hagel får någon positiv verkan från djurskyddssynpunkt.

Eftersom problemen med den höga skadskjutningsfrekvensen hos vissa fågelarter sålunda blivit föremål för åtgärder och fortsatta undersökningar från naturvårdsverkets sida anser utskottet att motion 1982/83:642 inte bör föranleda någon särskild riksdagens åtgärd. Motionen avstyrks.

Upplåtelse av jakträtt m. m.

I motion 1982/83:991 (vpk) uttrycks farhågor för att ekonomiska intressen alltmer gör sig gällande i den svenska jakten. De snabbt stigande priserna på jakträttsupplåtelser främjar spekulationsintressen men är till nackdel för viltvårdens intressen. Utvecklingen leder bl. a. till att ekonomiskt starka jägargrupper tränger undan seriösa jägare från jaktmarker de utnyttjat i årtionden. Särskilt kritiserar motionärerna anbudsförfarandet i samband med jakträttsupplåtelser, vilket man anser bör förbjudas, och det system med betalning i förskott av fällavgifter som tillämpas av vissa upplåtare. Motionen utmynnar i en hemställan om skyndsamt förslag till prisreglering för arrendepriiser för älgjakt och till lag om förbud mot anbudsförfarande vid utarrendering av jaktmark. Vidare yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i övrigt anförs i motionen.

Utskottet vill peka på att jakt- och viltvårdsberedningens betänkande innehåller uppgifter om bl. a. vilka avgifter som av olika markägarkategorier tillämpas för upplåtelse av jakt, inkl. fällavgifter och troféavgifter m. m. (s. 103 f.). Vidare redovisas vissa undersökningar angående jägarnas utgifter för jakt och viltvård under jaktåret 1978/79, fördelade på olika kostnadslag (s. 98 f.). Nedanstående tabell (betänkandet s. 99) kan ge en uppfattning om storleken av de olika utgifterna och om proportionerna mellan dessa.

Jägarnas utgifter för jakt och viltvård fördelade på de jägare som verkligen haft de ifrågavarande utgifterna.

Utgiftsslagslag inom jakten	Medelvärde i kr. bland dem som haft utgiften	Andel i % av jägarna som haft utgiften
Vapen m tillbehör, ammunition, vapenlicens m. m.	727	93
Jakthundar (inkl. föda o skatt)	927	40
Övr utrustning spec för jakten (t. ex. kläder, ryggsäck, kikare)	371	58
Jaktkort, arrende- och fällavgifter o. dyl.	481	97
Viltvård	193	56
Resekostnader (bil 6 kr./mil)	535	69
Övrigt. t. ex. medlemsavg, litteratur, tidskrifter, kurser m. m.	160	75

Beredningen framhåller emellertid att eftersom jägarna normalt inte har någon bokföring över sina jaktutgifter är det rimligt att anta att utgifter glömts bort och inte kommit med i sammanställningen. De verkliga kostnaderna torde för de flesta kostnadsslagen avsevärt överskrida de redovisade.

Beredningen konstaterar vidare (s. 294) att frågan om arrendeavgifternas storlek varit föremål för en livlig debatt under de senaste åren. Vissa undersökningar har genomförts, som ger en allmän bild av prisnivån för jaktarrenden. Enligt beredningen torde domänverkets arrendeprissättning i allmänhet tjäna som norm även vid andra markägares jaktupplåtelser inom resp. region. Det är emellertid känt att det förekommer upplåtelser som innebär uppseendeväckande avvikelser från den allmänna prisnivån. I vissa fall har prishöjningar lett till att jaktarrendatorer inte har kunnat förnya sina arrenden. Det förekommer att markägare genom att lämna ut sin jaktmark på öppet anbud kommer i kontakt med arrendatorer som är villiga att betala mycket höga priser.

Beredningens överväganden och förslag i förevarande hänseende innehåller sammanfattningsvis bl. a. följande.

Vad beträffar upplåtelse av jakträtt har beredningen ägnat särskild uppmärksamhet åt frågan om jakträttsarrendatorns besittningsskydd och frågan om prissättningen vid sådana upplåtelser.

Förslaget om besittningsskydd innebär att en jakträttsarrendator skall ges möjlighet att få frågan om förlängning av upplåtelseavtalet prövad av länets arrendenämnd. Förlängning skall kunna ske om markägaren inte avser att utnyttja jaktmarken för egen del eller överlåta jakten till anhörig eller anställda.

Beredningen avvisar tanken på någon form av allmän priskontroll i fråga om jakträttsupplåtelser. Andra vägar bör väljas för att söka dämpa prisutvecklingen. En åtgärd som bör prövas är att via jägarorganisationerna söka få till stånd en allmän tillämpning av ett standardiserat prissättningsystem. Ett sådant prissättningsystem bör i huvudsak utformas efter modell av

det system som används av bl. a. domänverket med arrendeavgiften fördelad på dels en grundavgift för rätten att jaga på marken och som inkluderar småviltjakten, dels en tilläggsavgift för fällt klövvilt. Tilläggsavgiften bör inte tas ut i forskott. I övrigt bör ansträngningarna inriktas på att öka utbudet av jaktmöjligheter. Beredningen anvisar flera olika åtgärder för att åstadkomma ett bättre utnyttjande av landets jaktmarker. Bl. a. bör de tidigare nämnda lokala samrådsgrupperna och jägarorganisationerna ta sig an uppgiften att verka som förmedlare av jakträttsupplåtelser, både i fråga om vanliga jaktarrenden och s. k. korttidsupplåtelser. Upplåtelser, främst på den samhällsägda marken, bör i större utsträckning än hittills ske till jaktföreningar för att därigenom få till stånd en mera differentierad jakt. Lagen om jaktvårdsområden bör ändras så att jaktvårdsområdesföreningen får rätt att avtala om upplåtelse av jakt inom jaktvårdsområdet.

Av det anförda framgår att beredningen gjort en grundlig översyn av de problem som tas upp i motion 1982/83:991. Utskottet utgår från att prisutvecklingen på jakträttsupplåtelser och därmed sammanhängande frågor kommer att ägnas tillbörlig uppmärksamhet också under den fortsatta beredningen av ärendet. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att föregripa denna prövning. Det kan tilläggas att utskottets ställningstagande i det följande (s. 8 f.) angående rätten att upplåta jakträtt inom jaktvårdsområde syftar till en rättstillämpning som bl. a. bör få en dämpande effekt på prisutvecklingen. Med det anförda avstyrker utskottet motionen.

Främmande djurarter

Enligt motion 1982/83:1011 (m) har ett nytt däggdjur på allvar börjat etablera sig i den svenska faunan. Det är mårdhunden (*Nyctereutes procyonides*). Detta djur påminner till sitt utseende om grävlingen och är liksom denna ett utpräglad nattdjur. Under senare tid har den hållits i pälsdjursfarmer i Finland, Balticum och Polen. I Finland har den också släppts ut i frihet och förökat sig. Via Torne älv har mårdhunden kommit till Sverige. Den första svenska mårdhunden sköts år 1947. Sedan dess har det inte funnits så många i vårt land, men under senare tid har den förökat sig. Detta kan bero på att den s. k. rävskauben har minskat de svenska rävarnas antal. Detta gör att mårdhunden lättare kunnat etablera sig i det "tomrum" i faunan där kampen om födan varit avgörande till rävens fördel. Bl. a. av detta skäl kan mårdhundens spridning i svensk natur ske mycket snabbt.

Om så skulle ske kan risken öka för möjligheten att få in sjukdomen rabies i Sverige. Så kan snabbt ske om rabies exempelvis skulle drabba Finland. Av den anledningen bör kraftfulla åtgärder vidtas i form av intensifierad jakt. Mårdhunden, som nu är fredlös, bör dock liksom räven få skydd under yngelperioden.

Mårdhunden är enligt motionen inte en välkommen art i den svenska faunan. Genom åtgärder av både jaktvårdande myndigheter och naturvårdsverket bör dess existens i Sverige bli så kortvarig som möjligt. Detta kan

åstadkommas genom att landets jägare intresseras till intensiv jakt i de områden där mårddunden förekommer. Bl. a. bör höga skottpengar kunna övervägas för att stimulera jakten.

I en sammanställning över djurarter i Sverige i jakt- och viltvårdsberedningens betänkande beskrivs mårddunden som en ostasiatisk djurart, som inplanterats i Ryssland och därifrån invandrat till Finland. Enstaka exemplar finns i norra Sverige. Det förefaller enligt beredningen ganska sannolikt att den förr eller senare kommer att etablera sig även i vårt land. Mårddunden anses kunna bli en besvärlig predator på småvilt.

När det gäller etablering av främmande arter genom invandring har beredningen intagit den principiella ståndpunkten att en sådan bör förhindras om invandringen är ett resultat av en inplantering som skett i andra närliggande länder. Av de djurarter som kan komma att invandra i landet är vitsvanshjorten, mårddunden och tvättbjörnen exempel på arter som i enlighet med den angivna principen bör förhindras att etablera sig här. Beredningen föreslår en bestämmelse som gör det möjligt för myndigheterna att, i likhet med vad som gäller i fråga om vildkanin, mink och vildsvin, förordna om jakt för att förhindra eller undanröja en etablering. Det bör därvid också kunna ges tillstånd att jaga med utnyttjande av exempelvis motorfordon och belysning. För vitsvanshjorten, mårddunden och tvättbjörnen gäller allmän jakttid under hela året. Undantag från gällande skyddsprinciper rörande jakt under den tid djuren är beroende av moderns omvårdnad bör kunna komma i fråga om det bedöms nödvändigt att bedriva en utrotningsjakt.

Den beredskap för beslut om jakt som den föreslagna bestämmelsen innebär bör enligt beredningen åtföljas av åtgärder som gör jägarna beredda att genomföra en sådan jakt. När det gäller mårddunden och tvättbjörnen saknas i Sverige i allmänhet kunskap om hur dessa djur skall jagas. De är dessutom genom sitt levnadssätt ganska svåra att upptäcka och en etablering torde ha hunnit ganska långt innan man i vidare kretsar blir medveten om att djuren förekommer i landet. Ökad information om djurens utseende, spårtecken och levnadsvanor bör lämnas till jägarna så att eventuella förekomster snabbt rapporteras och åtgärder för att skjuta bort djuren snabbt kan sättas in. Även information om jaktmetoder måste spridas till jägarna. Det är närmast en uppgift för jägarorganisationerna att svara för information av det här slaget.

Utskottet kan t. v. instämma i grundprincipen att man bör förhindra en etablering av främmande arter som invandrat till vårt land, om det är fråga om arter som inplanterats i andra länder. När det gäller mårddunden kan dessutom, som motionären anför, risken för spridning av rabies påverka bedömningen av problemets angelägenhetsgrad. Som framgår av det nyss anförda har emellertid beredningen föreslagit en rad åtgärder för att förhindra en icke önskvärd etablering av främmande djurarter. Enligt

utskottets mening torde den vidare prövningen av beredningens förslag kunna avvaktas utan allvarligare olägenheter för viltvårdens del. Motionen bör därför inte f. n. föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

Jaktvårdsområden

I motionerna 1982/83:1449 (m, c, fp) och 1982/83:1467 (c) berörs vissa frågor om jaktupplåtelser inom jaktvårdsområde. Enligt uttalanden i förarbetena till nu gällande lag om jaktvårdsområden kunde det förutsättas att upplåtelse för att godtas måste omfatta en areal av viss storlek. Emellertid har regeringsrätten under år 1982 meddelat ett antal domar som innebär att en fastighetsägare inom ett jaktvårdsområde får överlåta (upplåta) sin jakträtt till annan person oberoende av hur stort eller litet område som omfattas av överlåtelsen och oberoende av om markägaren själv utövat sin jakträtt eller ej. Den upplåtna jakträtten får utövas inom hela jaktvårdsområdet. Motionärerna befarar att en sådan rättstillämpning kan leda till ett stort antal jakträttsupplåtelser inom ett jaktvårdsområde och därmed ett alltför stort jakttryck i förhållande till områdets jaktliga bärkraft. Förutom att en sådan utveckling får negativa konsekvenser från viltvårdssynpunkt kan den resultera i högre priser för jakträttsupplåtelser. Det finns enligt motionerna påtaglig risk för att det pågående arbetet med bildande av nya jaktvårdsområden avstannar och t. o. m. att gamla jaktvårdsområden upplöses.

Utskottet erinrar om att bestämmelser om upplåtelse och överlåtelse av jakträtt inom ett jaktvårdsområde finns i 10 § lagen (1980:894) om jaktvårdsområden. För sådan upplåtelse eller överlåtelse får föreskrivas krav på tillstånd av jaktvårdsområdesföreningen. Tillstånd får vägras endast om upplåtelsen eller överlåtelsen kan anses olämplig med hänsyn till jaktvården eller på annat sätt är till avsevärd olägenhet för medlemmarna.

Före lagens ikraftträdande den 1 januari 1981 gällde beträffande jaktvårdsområde 10–13 §§ i lagen (1938:274) om rätt till jakt. I 13 § 3 mom. andra stycket föreskrevs att fastighetsägare, som deltog i jaktvårdsområde, kunde förvägras att upplåta sin jakträtt endast om upplåtelsen befanns olämplig med hänsyn till jaktvården eller eljest lände övriga fastighetsägare till avsevärt men. Bestämmelsen motsvarade således till sin sakliga innebörd 10 § lagen om jaktvårdsområden.

I propositionen med förslag till lag om jaktvårdsområden (prop. 1979/80:180 s. 22) anfördes bl. a. att reglerna om upplåtelse av jakträtt innebar att även fastigheter av mycket måttlig storlek fick ett högt jaktligt värde, vilket i sin tur kunde leda till ett stort antal upplåtelser. Viltbeståndet inom området kunde därmed komma att utsättas för ett jakttryck som inte var förutsatt vid områdets bildande och som inte var förenligt med en god jaktvård. Med anledning härav borde tillstånd till upplåtelse kunna vägras på de grunder som angavs i 10 §.

I propositionen förutsattes vidare att det liksom dithills blev vanligt att det i jaktvårdsområdesföreningens stadgar föreskrevs att en upplåtelse för att godtas måste omfatta en areal av viss storlek.

Regeringsrätten har i ett antal domar under år 1982 prövat frågan om upplåtelse av jakträtt inom jaktvårdsområde med tillämpning av 13 § 3 mom. andra stycket jaktlagen. I dessa domar har regeringsrätten slagit fast en rättstillämpning som innebär att varje fastighetsägare i ett jaktvårdsområde anses ha rätt att genom upplåtelse av sin jakträtt sätta en annan person i sitt ställe för utövande av den honom tillkommande jakträtten under samma villkor som gäller för honom själv. Principen har ansetts gälla oberoende av om upplåtelseerna omfattat en mindre areal än vad som i stadgarna för resp. jaktvårdsområde föreskrivits som villkor för rätt till sådan upplåtelse (RÅ 82 2:48).

Utskottet har genom en representant för Svenska jägareförbundet erhållit vissa upplysningar i anslutning till de aktuella motionerna. Från förbundets sida har bl. a. allvarliga farhågor framförts för att bildandet av nya jaktvårdsområden kommer att avstanna och t. o. m. att befintliga jaktvårdsområden kommer att upplösas om inte delägarnas rätt att upplåta jakträtt inom sådana områden kan begränsas. Det har också påpekats att det rättsläge som nu gäller kan leda till en osund prisutveckling i fråga om jakträttsupplåtelser.

Utskottet anser för sin del att den samverkan över ägo gränserna som sker inom jaktvårdsområdena är av stor betydelse för en ändamålsenlig jakt och viltvård. Det är angeläget att regelsystemet utformas så att denna verksamhet främjas. Inom jaktvårdsområdena finns bättre möjligheter att bedöma viltbeståndets storlek och sammansättning, att hushålla med tillgången på vilt samt att bedriva en aktiv viltvård. Samtidigt innebär bildandet av jaktvårdsområden att även fastigheter av mycket måttlig storlek kan få ett högt jaktligt värde. Som från jägareförbundets sida framhållits bildas dock många jaktvårdsområden under den, möjligen outtalade, förutsättningen att inte samtliga markägare inom området kommer att utnyttja sin jakträtt. Under angivna förhållanden finns det givetvis en risk för att en obegränsad rätt till upplåtelse av jakträtt leder till ett jakttryck inom området som inte var förutsatt vid områdets bildande och som inte är förenligt med en god jaktvård. Av förarbetena till lagen om jaktvårdsområden framgår att man från regeringens sida önskade förebygga sådana olägenheter genom reglerna i 10 § om rätt för jaktvårdsområdesföreningen att i vissa fall vägra tillstånd till en upplåtelse. I nämnda sammanhang förutsattes också, som utskottet inledningsvis anför, att det även i fortsättningen kom att införas föreskrifter i föreningarnas stadgar om viss minimiareal som villkor för rätt till upplåtelse.

Mot bakgrund av vad som här redovisats anser utskottet att frågan om en begränsning av delägarnas rätt att upplåta eller överlåta jakträtt inom ett jaktvårdsområde bör tas upp till förnyad prövning. Enligt utskottets mening talar starka skäl för att tillstånd till sådan upplåtelse skall kunna göras

beroende av att upplåtelsen omfattar viss minimiareal. Det bör ankomma på regeringen att närmare överväga vilka åtgärder som i nämnda syfte bör vidtas och för riksdagen framlägga förslag till erforderliga lagändringar. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionerna 1982/83:1449 och 1982/83:1467 hos regeringen hemställer om utredning och förslag i enlighet med vad utskottet anfört.

Skydd för hotade djurarter

I motion 1982/83:1997 (c) anförs att den olagliga handeln med fridlysta djur över gränserna visar en starkt ökande frekvens. Verksamheten innebär ett omedelbart hot främst för vissa rovfågelsarter. Gällande lagstiftning ger enligt motionen inte tillräckligt skydd för den hotade faunan. Som exempel på åtgärder som bör vidtas anförs motionärernas auktorisation av konservatorer och en skärpning överlag av den lagstiftning som är tillämplig i sammanhanget. Att effektivt bekämpa denna typ av brottslighet är enligt motionen också en angelägenhet för naturvårdande myndigheter, organisationer och en majoritet av det svenska folket.

Utskottet instämmer givetvis i motionärernas synpunkter på det angelägna i att våra hotade och sällsynta djurarter skyddas på effektivast möjliga sätt. I jakt- och viltvårdsberedningens betänkande föreslås en rad åtgärder som ligger i linje med motionärernas önskemål (s. 257 f.) Insatserna för ökat skydd av faunan föreslås omfatta bl. a. ett särskilt viltvårdsanslag för ett åtgärdsprogram för hotade arter och en förbättring av samhällets möjligheter att utöva kontroll över konservatorerna. Straffsatserna för olovlig och olaga jakt föreslås skärpta så att straffmaximum för grova brott höjs till två års fängelse. Det innebär samtidigt en förlängning av preskriptionstiden till fem år. Utskottet föreslår att motionen i avbidan på den fortsatta prövningen av beredningens förslag lämnas utan vidare åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *jakträtten på väg*
att riksdagen avslår motion 1982/83:483,
2. beträffande *jakten på gås m. m.*
att riksdagen avslår motion 1982/83:642,
3. beträffande *upplåtelse av jakträtt m. m.*
att riksdagen avslår motion 1982/83:991,
4. beträffande *främmande djurarter*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1011,

5. beträffande *jaktvårdsområden*
att riksdagen med anledning av motionerna 1982/83:1449 och 1982/83:1467 hos regeringen hemställer om utredning och förslag i enlighet med vad utskottet anfört,
6. beträffande *hotade djurarter*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1997.

Stockholm den 8 december 1983

På jordbruksutskottets vägnar

EINAR LARSSON

Närvarande: Einar Larsson (c), Håkan Strömberg (s), Arne Andersson i Ljung (m), Ove Karlsson (s), Hans Wachtmeister (m), Gunnar Olsson (s), Martin Segerstedt (s), Sven Eric Lorentzon (m), Kerstin Andersson (c), Margareta Winberg (s), Börje Stensson (fp), Åke Selberg (s), Jan-Eric Virgin (m) och Paul Lestander (vpk).

Reservation

Upplåtelse av jakträtt m. m. (mom. 3)

Paul Lestander (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Av det" och slutar med "utskottet motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas farhågor för att ekonomiska intressen alltmer gör sig gällande i den svenska jakten. Det bör framhållas att uppgifterna i motionen om en osund prisutveckling på jaktarrenden och om följderna härav, bl. a. att seriösa jägare trängs undan från jaktmarker de utnyttjat under lång tid, vinner stöd av redovisningen i jakt- och viltvårdsberedningens betänkande. Denna utveckling är inte förenlig med principerna för en god jakt och viltvård. Enligt utskottets mening måste någon form av priskontroll, framför allt för älgjakten, genomföras om man på ett verkningfullt sätt skall kunna bryta den negativa utvecklingen. Som motionärerna anfört måste vidare anbudsförfarandet vid utarrendering av jakt förbjudas, eftersom detta bär en stor del av skulden till den osunda prisutvecklingen. Också i övrigt ansluter sig utskottet till de synpunkter som anförs i motionen och som bl. a. innefattar kritik av det av vissa upplåtare tillämpade systemet att utkräva fällavgifter i förskott vid älgjakt. Ett sådant system är olämpligt från många synpunkter. Utskottet föreslår mot angivna bakgrund att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag om prisreglering och förbud mot anbudsförfarande i enlighet med motionsyrkandena 1 och 2 samt att regeringen ges till känna vad i övrigt anförs i motionen.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *upplåtelse av jakträtt m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:991

dels hos regeringen hemställer om skyndsamt förslag till prisreglering för arrendepriiser för älgjakt samt förslag till lag om förbud mot anbudsförfarande vid utarrendering av jaktmark,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet i övrigt anfört med anledning av motionen,

Särskilt yttrande

Främmande djurarter (mom. 4)

Jan-Eric Virgin (m) anför:

Mårdhunden är ett främmande och ovälkommet inslag i den svenska faunan och hör inte hemma i vårt land. Invandringen är ett resultat av en inplantering som skett i andra närliggande länder. Jakt- och viltvårdsberedningen har uttalat att det förefaller sannolikt att mårdhunden förr eller senare kommer att etablera sig i vårt land.

Mårdhunden kan inom vissa områden mycket snart inta rävens plats i vår fauna. I takt med att räven decimeras av rävskaib hittar mårdhunden en nisch att leva i. Ytterligare skäl att snabbt initiera ett utrotande av mårdhunden är att den kan införa rabies i Sverige. Rabies finns i flera av de länder kring Baltikum där mårdhunden ursprungligen lever.

Jag instämmer givetvis i de förslag som jakt- och viltvårdsberedningen för fram för att förebygga en etablering av mårdhunden i vårt land. Jag vill också påpeka att det inom ramen för det nordiska samarbetet kan vara lämpligt att söka få till stånd åtgärder i berörda grannländer. Med hänsyn bl. a. till risken för spridning av rabies hade det enligt min mening varit önskvärt med ett utskottsinitiativ för att aktivera till snabba motåtgärder mot mårdhunden. Jag förutsätter att regeringen och naturvårdsverket har sin uppmärksamhet riktad på problemet och, om det skulle visa sig nödvändigt, vidtar åtgärder utan att avvakta den fortsatta behandlingen av jakt- och viltvårdsberedningens förslag.